

DÜNYA SATRAÇ ŞAMPİYONASININ İLGİNÇ ÖYKÜSÜ

Kahraman OLGAÇ*

Eselden, Dünya Satraç Şampiyonası 24 oyun üzerinden yapıldı. Beraberlik halinde Dünya Şampiyonu, ünvanını muhafaza ederdi. Sonradan bu karar değiştirildi ve beraberliklerin sayılmadığı, ilk altı galibiyeti elde etmek şartı getirildi. Yeni kurullarla yapılan şampiyonanın çok uzadığını ve maç 5-3 Karpov'un lehine iken Fide Başkanı Campomanes tarafından durdurulduğunu satraç meraklıları iyi hatırlarlar. Yine eski usule dönüldü ve maç 24 oyun üzerinden yeniden başlatıldı. Yenildiği takdirde Karpov'a bir yıl sonra rövanş hakkı tanındı.

1972 yılındaki Fischer-Spassky maçından beri Dünya Satraç Şampiyonaları pek fazla ilgi çekmiyordu. Rusya'yı terk ederek İsviçre'ye yerleşen Korchnoi, üç kez şampiyonluk için Karpov'un karşısına çıkmış, üçünde de ünvanı kazanamamıştı. Oysa Gary Kasparov adındaki 22 yaşındaki büyük usta, satraç meydanına yepyeni, taptaze bir heyecan ve canlılık getiriyordu. Bu gençin kişiliğini daha iyi tanıyabilmek için, isterseniz 8 yıl önce sine gideyim.

Karadeniz'in sarp kıyısının kumlu bir körfeye dönüştüğü yerde, Tuapse yakınlarında güzel bir tepelikte Orjionok gençlik yurdu bulunuyor. Bu yurda Rusya'nın her tarafından gelen binlerce okul çağındaki erkek ve kız öğrenci, tatillerinde güzel günler geçiriyorlar. Bunların arasında yirmi çocuk var ki, çok değişik bir uğraş için yetiştiriliyorlar. Başlarında, yaşayan "en büyük satraç şampiyonu" ünü Botvinnik var. Elektronik beyinler için satraç programları da düzenleyen Botvinnik, Satraç okulunu yardım-

Kasparov, daha 14 yaşında iken usta adayı idi.

İlk girdiği Sovyetler Birliği şampiyonasında (1978) dokuzuncu olan Kasparov, oynadığı Sicilya savunmalarında hep yenilgi almasına rağmen, bıkmadan, yorulmadan bu savunmayı incelemeye devam etmiş ve sonunda çalışmasının meyvesini yine bu savunmayla toplamıştır. Yirmidördüncü oyun ona Dünya Şampiyonluğu'nu kazandırmıştır. Savunmanın adı ise: Sicilya!

* Uluslararası FIDE kokartlı satraç bakemi.

Dünya şampiyonası maçı böyle oynandı.

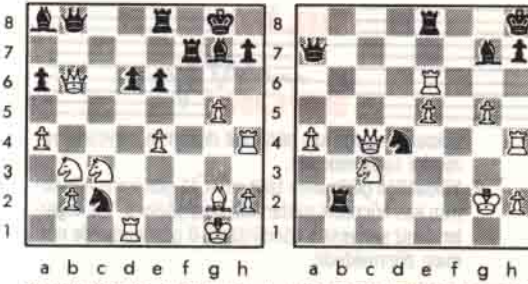
çaları ile mükemmelen yönetiyor. Yumuşak hareketleri ve esprili dolu tatlı uslubuyla, çocuklarla arkadaşça konuşuyor. 14 yaşındaki Gary Kasparov, on yıldır okula devam eden yetenekli çocukların başında geliyor. Ünvanı, usta adayı, Hocasına oynamış olduğu bir oyunu gösteriyor. O kadar hızlı analiz yapar ki heyecanla anlatıyor ki, arkasından atlı yetişemez. Botvinnik "ağır ol bakalım Gary!" diyor. "Biraz serin gel!" Ve analizin direksiyonunu kendi eline alıyor. Yetenekli öğrencisinin gözünden kaçan bir hatayı yakalayan Botvinnik, "Neden bu hatalı hamleyi seçtin?" diye soruyor. "Çünkü," diye kekeliğe Gary "Bu hamle daha önce falan oyunda oynanmıştı ve siyah üstün duruma geçmişti." Botvinnik hemen gerçeği anlatıyor. "Hiç bir zaman otoritelere güvenme. Her şeyden önce kendine güven! Herkes hata yapabilir. Doğruyu kendin düşünerek bulmağa çalışmalısın!" Bu arada Gary'nin yanında bulunan annesi de ev ödevlerini not ederek, ikinci bir antrenör gibi oğluna yardımcı oluyor.

Sekiz yıl sonra Gary Kasparov, kendisine tanıtma kartımı verdiğim 1982'yi de geride bırakmış ve rakipleri Smyslov ve Beljavsky'i eleyerek, Dünya Şampiyonu Karpov'un karşısına çıkmıştır. İptal edilen maçta 5-0'dan sonra altı ay bir oyun daha vermeden maçı 5-3'e getirişi dillere destan bir olay olmuştur. Nihayet 23 oyundan sonra Kasparov, siyah taşlarla, bir puan ilerde Karpov'un karşısında oturuyor. Beyazlarla oynayan Karpov oyunu kazanırsa şampiyonluk ünvanını muhafaza edecek; berabere kalırsa ya da oyunu kaybederse, Kasparov Dünya Şampiyonluğu ünvanını kazanacak. Yani her durumda dananın kuyruğu kopuyor. Karpov, beraberlik kendine yaramadığı için saldırgan bir oyunu tercih etti ve şans ibresi Kasparov'a döndü. Böylece, dünyanın en genç satraç şampiyonluğunu Botvinnik'in çok konuşan 22 yaşındaki öğrencisi kazanmış oldu.

1.e4 c5 2.Af3 d6 3.d4 cxd4 4.Axd4 Af6 5.Ac3 a6 6.Fe2 e6 7.0-0 Fe7 8.f4 0-0 9.Şh1 Vc7 10.a4 Ac6 11.Fe3 Ke8 12.Ff3 Kb8 13.Vd2 Fd7 (Bkz: Diyagram. Beyazın hafif bir üstünlüğü var. Fakat kazanca yeterli değil. Karpov'un daha saldırgan oynaması lazım. Çünkü ünvanı muhafaza etmek için bir galibiyete ihtiyacı var. Kasparov sakin bekliyor.)

14.Ab3 b6 15.g4 Fc8 16.g5 Ad7 17.Vf2 Ff8 18.Fg2 Fb7
19.Kadı g6 20.Fc1 Kbc8 21.Kd3 Ab4 22.Kh3 Fg7 23.Fe3 Ke7
24.Şğı Kce8 25.Kd1 f5 26.gxf6 Axf6 27.Kg3 Kf7 28.Fxb6 Vb8
29.Fe3 Ah5 30.Kg4 Af6 (Beyaz beraberliği istemiyor! Ya mordü
ya Lord!) 31.Kh4 g5 32.fgx5 Ag4 33.Vd2 Axc3 34.Vxe3 Axc2
35.Vb6 Fa8! (Müthiş bir hamle! Bkz: Diyagram. Borular 13.
Dünya şampiyonunu ilân etmek üzere çalınmaya hazırlanıyor.
"Kral öldü! Yaşasın Kral" 36. Kxd6 Kb7 37.Vxa6 Kxb3 38.Kxe6
Kxb2 39.Vc4 Şh8 40.e5 Va7 41.Şhifxg2 42.Şxg2 Ad4! Siyah
oyunu terkeder. Bkz: Diyagram.

Yıl 1982, İsviçre'nin Luserne kentinde Dünya Satranç Olimpiyatı yapılıyor. Ben o zaman, Olimpiyatı gazeteci olarak izliyorum. Kasparov'un, büyük usta Hübner'le maçının olduğu gün, maçların yapıldığı salonun kapısında tanık olduğum olay gerçekten ilginçti. Ünlü satranççı, içeri girebilmek için kapıda görevli polislerle tartışıyor, kendini tanıtabilmek için ter döküyordu. Polisler ise nuh diyor, peygamber demiyor, içeri sokmuyorlardı. Meğer, Kasparov tanıtma kartını otele unuttmuş, dönüp almak için zaman da yok; rakibi içeride bekliyor. Baktım olacak gibi değil, Kasparov'a yanaşarak "al büyük usta" dedim, "benim kartımla içeri gir." Kasparov önce şaşırıp, bocaladı; belli ki başına hiç böyle bir şey gelmemişti. Ama başka çaresi de yoktu; benim kartımla içeri daldı ve satranç masasına, Türk gazetecisi Kahraman Olgaç olarak oturdu. Sonradan bir hayli konuşulan bu olay, İsviçre basınında ve televizyonunda da yer almıştı.

"I'm sorry, sir, but you have to have either a card or a ticket. This episode was watched by a Turkish journalist, who believed he could help. When the guard didn't see, the Turk presented himself to the raging Grandmaster and proposed to lend him his press identification card. Kasparov had no alternative but to agree, and thus it came about that a Turkish journalist named Olgaç Kahraman entered the Hall to play Robert Hübner! Fortunately, Mr Kahraman didn't miss anything because of his helplessness, as his card was quickly delivered to him again - by Robert Wade in fact.

Büyük usta Kasparov'un salona alınması ile ilgili olay, ertesi gün İsviçre basınında haber konusuna olmuş, karikatürlerle yansımıştı.

SİZ OLSAYDINIZ?

Çözüm I: 1.h5! c4 2.hxg6 Va5 3.Fd2 Vxb5 4.Kxh7 Kg8 5.Vh5 siyah oyunu terkeder.

Çözüm II: 1.Fxg7 Şxg7 2.Vf6 Şg8 3.Axd6 kazanır. 3..Vd7 oynarsa 4.Af5 geliyor.

Çözüm III: 1.Kxc6! Kxc6 2.Vxd5 Ke6 3.Vd8 Ke8 4.Vxe8 Vxe8 5.c8V kazanır.

ZEKASAYAR

(Geçen sayıda yer alan soruların yanıtı)

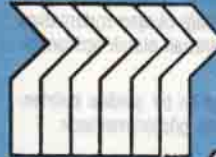
FARKLI ALANLAR: A üçgeninin hipotenüsünün eğlmi 5/8; d üçgeninin hipotenüsünün eğlmi ise 3/5'dir. Eğimler birbirine eşit olmadığı için bu iki doğrunun birleşimi tek bir düz doğru meydana gelmez. Dolayısıyla, B şekli aslında bir üçgen değil, dörtgendir. Alanı ise 52 değil, 52,5 birimdir.

İLERİ GİDEN SAAT: Sabah 9:30.

KAPI NUMARASI VE YAŞLAR: Çarpımları 72 olabilecek 3 adet sayı 12 değişik kombinasyonda olabilir. Bu sayılar ve toplamı aşağıda verilmiştir:

3+4+5=13, 2+6+6=14, 3+3+8=14,
2+4+9=15, 2+3+12=17, 1+8+9=18,
1+6+12=19, 2+2+18=22, 1+4+18=23,
1+3+24=28, 1+2+36=39, 1+1+72=74.

Burada toplamları aynı olan sadece 2+6+6=14 ve 3+3+8=14 lük kombinasyonlardır. Nüfus memuru kapı numarasını bildiğine göre başka bir toplam olsa yaşları kolayca bulabilirdi. Kapı numarası 14 olduğu için tercih yapamamış ve bilgi yetersiz demmiştir. Matematik öğretmeni en büyük kızım satranç meraklısıdır derken kızlarından birinin en büyük yaşa sahip olduğunu söylemek istemektedir. Bu da 3,3 ve 8'dir. (2,8,6'lık kombinasyonda en büyük kız olamaz)

EŞİT PARÇALAR

ALTİGENLER

